

Til Norges Bank

18.12.2023

**Tilråkning om å utelukke
Weichai Power Co Ltd fra
Statens pensjonsfond utland**

Sammendrag

Etikkrådet anbefaler å utelukke Weichai Power Co Ltd (WP) fra Statens pensjonsfond utland (SPU) på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til salg av våpen eller militært materiell til stater som er omfattet av ordningen for statsobligasjonsunntak omtalt i mandatet for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland § 2-1 andre ledd bokstav c.

WP er et kinesisk selskap som produserer dieselmotorer til bl.a. tunge kjøretøy.

WP er børsnotert i Beijing. Ved utgangen av 2022 eide SPU aksjer for NOK 553 millioner, tilsvarende en eierandel på 0,46 prosent i selskapet.

Etikkrådets anbefaling er blant annet basert på informasjon fra kinesiske og belarusiske myndigheter og fra selskaper som WP har dannet fellesforetak med. Etikkrådet har kontaktet WP for å få ytterligere informasjon, men selskapet har ikke besvart rådets henvendelser.

Etikkrådet anser at det er en uakseptabel risiko for at WP, ved å delta i fellesforetak med selskaper som produserer militære kjøretøy for myndighetene i Belarus og Russland, medvirker til salg av militært materiell til disse statene. På bakgrunn av dette anbefaler Etikkrådet at WP utelukkes fra SPU.

Innhold

1	Innledning	1
1.1	Hva rådet har tatt stilling til	1
2	Kilder	1
3	Bakgrunn	2
3.1	Statsobligasjonsunntaket og retningslinjenes § 4 d	2
3.2	Weichai Powers virksomhet	2
3.3	Weichai Powers fellesforetak	3
3.3.1	MAZ-Weichai	3
3.3.2	KAMAZ Weichai LLC / Volzhskiye Industrial Engines LLC	3
3.4	Selskapene MAZ og KAMAZ	3
3.4.1	MAZ	3
3.4.2	KAMAZ	4
4	Informasjon fra selskapet	4
5	Etikkrådets vurdering	4
6	Tilrådning	6

1 Innledning

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland (SPU) har vurdert fondets investeringer i Weichai Power Co Ltd¹ (WP) opp mot retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra SPU (de etiske retningslinjene).²

WP er et kinesisk selskap som blant annet produserer motorer til bruk i tunge kjøretøy.³

Etikkrådet har vurdert om det er en uakseptabel risiko for at WP medvirker til salg av våpen eller militært materiell til stater som er omfattet av ordningen for statsobligasjonsunntak etter retningslinjenes § 4 d. Bakgrunnen er WPs produksjon av motorer i fellesforetak med selskap som selger militære kjøretøy til myndighetene i Russland og Belarus.

Ved utgangen av 2022 eide SPU aksjer for NOK 553 millioner, tilsvarende en eierandel på 0,46 prosent i selskapet.

1.1 Hva rådet har tatt stilling til

Etikkrådet har tatt stilling til om det er grunnlag for å anbefale utelukkelse av WP etter retningslinjenes § 4 d, som gjelder selskaper som selv er ansvarlig for eller medvirker til salg av våpen eller militært materiell til enkelte nærmere angitte stater. I denne saken er det WPs medvirkning til slikt salg som er vurdert.

2 Kilder

Denne tilrådommen er basert på åpne kilder som er vist til i fotnoter, herunder informasjon fra kinesiske og belarusiske myndigheter og fra selskaper som WP har dannet fellesforetak med. Etikkrådet har kontaktet WP for å få ytterligere informasjon, men selskapet har ikke besvart rådets henvendelser.

¹ Issuer ID: 8677772.

² <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2014-12-18-1793?q=retningslinjer+++pensjonsfond+++utland> .

³ Selskapets nettside: https://en.weichaipower.com/product_business/powertrain/engine/truck/index.html.

3 Bakgrunn

3.1 Statsobligasjonsunntaket og retningslinjenes § 4 d

I mandatet for forvaltningen av SPU er det inntatt en bestemmelse om at fondet i visse tilfeller kan avskjæres fra å investere i statsobligasjoner utstedt av stater som er underlagt omfattende sanksjoner som Norge har sluttet seg til.⁴ Våren 2022 besluttet Finansdepartementet at denne bestemmelsen skulle anvendes på statsobligasjoner utstedt av Russland og Belarus.⁵

I SPU's etiske retningslinjers § 4 d heter det:

Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for: [...] d) salg av våpen eller militært materiell til stater som er omfattet av ordningen for statsobligasjonsunntak omtalt i mandatet for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland § 2-1 andre ledd bokstav c.

Ettersom Russland og Belarus er omfattet av ordningen for statsobligasjonsunntak, er det grunnlag for å anbefale utelukkelse av selskaper som enten selv selger eller medvirker til andre selskapers salg av militært materiell til myndighetene i disse statene.

3.2 Weichai Powers virksomhet

WP produserer motorer og drivverk til tunge kjøretøy. Selskapet produserer også tunge kjøretøy som lastebiler og trekkvogner. WP inngår i Weichai Group som blant annet også produserer landbruks- og anleggsmaskiner.⁶

⁴ Mandat for forvaltningen av SPU, § 2-1 (2): <https://lovdata.no/forskrift/2010-11-08-1414/§2-1>.

⁵ Kunngjøring fra Finansdepartementet 25.03.2022: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/endringer-i-statsobligasjonsunntaket-for-statens-pensjonsfond-utland/id2905819/#:~:text=SPU%20er%20ikke%20et%20utenrikspolitisk%20instrument,%20Statsobligasjonsunntaket%20benyttes,land%20og%20Norge%20har%20sluttet%20opp%20om%20tiltakene>.

⁶ Selskapets nettside: <https://en.weichai.com/>.

3.3 Weichai Powers fellesforetak

3.3.1 MAZ-Weichai

Belarusiske myndigheter kunngjorde i 2017 at fellesforetaket MAZ-Weichai var etablert som et *joint venture* bestående av WP og den belarusiske kjøretøyprodusenten MAZ. Formålet med fellesforetaket er å produsere dieselmotorer til tunge kjøretøy.⁷ Kinesiske myndigheter kunngjorde i 2019 at MAZ-Weichai hadde begynt produksjon av kjøretøymotorer i Belarus.⁸

3.3.2 KAMAZ Weichai LLC / Volzhskiye Industrial Engines LLC

Det russiske kjøretøyprodusenten KAMAZ opplyser på sine nettsider at selskapet i 2019 dannet fellesforetaket KAMAZ Weichai LLC i *joint venture* med WP med formål å produsere dieselmotorer. Russiske medier rapporterte samme år at KAMAZ Weichai tok sikte på å begynne produksjonen av dieselmotorer i 2020.⁹ Det er videre rapportert at fellesforetaket skiftet navn i 2022 til Volzhskiye Industrial Engines LLC.¹⁰

3.4 Selskapene MAZ og KAMAZ

3.4.1 MAZ

Det statseide belarusiske selskapet MAZ produserer forskjellige typer tunge kjøretøy til sivile og militære formål.¹¹ Siden 1940-tallet har selskapet produsert ulike typer militære kjøretøy til den sovjetiske hæren, og senere til Russland og Belarus. I dag produserer selskapet blant annet den militære lastebilen MAZ-5316 som brukes i stort antall av Belarus og Russland. Hjemmesiden til MAZ' russiske importør («MazRus») viser både sivile og militære versjoner av MAZ-5316.¹²

⁷ Official Website of the Republic of Belarus:
<https://www.belarus.by/en/business/business-news/belarus-maz-chinas-weichai-power-to-build-engine-factory-in-great-stone-industrial-park-i-0000064036.html>.

⁸ The Information Office of Shandong Provincial People's Government:
http://shandong.chinadaily.com.cn/2019-10/18/c_417257.htm.

⁹ Interfax: KAMAZ, Weichai JV to begin producing diesel engines in Q1 2020,
<https://interfax.com/newsroom/top-stories/18813/>.

¹⁰ Carnegie Endowment for International Peace: *How Sanctions have Changed the Face of Chinese Companies in Russia*, 18.05.2023:
<https://carnegieendowment.org/politika/89785>

¹¹ Selskapets nettside: <https://maz.by/en>.

¹² MazRus: http://www.mazrus.ru/bort/maz_5316x5_411_051/bort.

3.4.2 KAMAZ

KAMAZ er den største produsenten i Russland av tunge kjøretøy og produserer kjøretøy til både sivile og militære formål. Selskapet er en del av den russiske Rostec-gruppen, som er et konglomerat av statlig eide selskaper.

KAMAZ' hjemmeside omtaler at selskapet deltok på en utstilling for militært materiell i Moskva i august 2023. Her viste selskapet frem militære kjøretøy som det produserer, bl.a. det pansrede personellkjøretøyet KAMAZ-4385, et pansret transportkjøretøy betegnet KAMAZ 5485P3, og de militære lastebilene KAMAZ 5350 og KAMAZ 6350.¹³

4 Informasjon fra selskapet

Etikkrådet har skrevet til WP og spurt om informasjon om selskapets virksomhet knyttet til produksjon av militære kjøretøy i Belarus og Russland.¹⁴ Selskapet har ikke besvart henvendelsen.

Et utkast til denne tilrådingen er forelagt WP, som er invitert til å gi eventuelle merknader.¹⁵ Heller ikke dette er besvart fra selskapets side.

5 Etikkrådets vurdering

Etikkrådet har på grunnlag av tilgjengelig informasjon vurdert om det er en uakseptabel risiko for at WP medvirker til salg av militært materiell til myndighetene i Belarus og Russland etter retningslinjens § 4 d.

Det er i utgangspunktet klart at selskapene MAZ og KAMAZ produserer militære kjøretøy som hovedsakelig selges til myndighetene i Belarus og Russland. Dette dreier seg om kjøretøy som er laget spesielt for militære formål, og må derfor anses å være *militært materiell*.

Det virker videre klart at WP har inngått i *joint venture*-selskaper med det belarusiske selskapet MAZ og det russiske selskapet KAMAZ. Formålet med disse fellesforetakene er å produsere dieselmotorer til tunge kjøretøy.

¹³ KAMAZ' hjemmeside:

https://kamaz.ru/en/press/releases/kamaz_at_army_2023_forum/.

¹⁴ Brev fra Etikkrådet til Weichai Power Co Ltd 4. oktober 2023.

¹⁵ Brev fra Etikkrådet til Weichai Power Co Ltd, 15. november 2023.

Spørsmålet som Etikkrådet da må ta stilling til, er om det kan sies å foreligge en uakseptabel risiko for at WP medvirker til MAZ' og KAMAZ' salg av militært materiell til myndighetene i Belarus og Russland.

Etikkrådet anser at motoren utgjør en helt sentral del av slike kjøretøy, og at produksjon av motoren følgelig må anses som et ledd i produksjonen av kjøretøyet.

Etter retningslinjene er det selskapers *salg* eller *medvirkning til salg* av militært materiell til enkelte stater som kan rammes. Etikkrådet vil i denne sammenhengen sidestille produksjon og salg: Dersom motorene som blir produsert av fellesforetakene MAZ-Weichai eller KAMAZ Weichai / Volzhskiye Industrial Engines LLC blir brukt i militære kjøretøy, anser Etikkrådet at WP også *medvirker til salget* av disse kjøretøyene.

Etikkrådet har ikke oversikt over alle typer militære kjøretøyer som MAZ og KAMAZ produserer. Heller ikke kan Etikkrådet med sikkerhet fastslå at motorer som er produsert av fellesforetakene hvor WP inngår, blir brukt i de militære kjøretøyene som MAZ og KAMAZ produserer og selger til myndighetene i Belarus og Russland. Etikkrådet har bedt WP om informasjon om dette, men ikke fått svar. I mangel av en slik avklaring anser Etikkrådet at det foreligger en uakseptabel risiko for at WP medvirker til dette salget.

På bakgrunn av det overstående anser Etikkrådet at det er en uakseptabel risiko for at WP medvirker til salg av militært materiell til myndighetene i Belarus. Like- så anser Etikkrådet at det er en uakseptabel risiko for at WP medvirker til salg av militært materiell til myndighetene i Russland. Hver for seg gir disse forholdene grunnlag for å anbefale at Weichai Power Co Ltd utelukkes fra SPU etter de etiske retningslinjenes § 4 d.

6 Tilråding

Etikkrådet anbefaler at Weichai Power Co Ltd utelukkes fra Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til salg av militært materiell til stater som er omfattet av ordningen for statsobligasjonsunntak.

*

Svein Richard
Brandtzæg
Leder

(Sign.)

Siv Helen Rygh
Torstensen

(Sign.)

Cecilie
Hellestveit

(Sign.)

Vigdis Vandvik

(Sign.)

Egil Matsen

(Sign.)